

راهنمای واحد درسی روانشناسی و بهداشت روانی سالمندان در نیمسال دوم سال تحصیلی
۱۴۰۴-۱۴۰۳

مدرس / مدرسین: دکتر رضا نقدی سده

کد درس: ۱۹۵۸۸۱۶ ؛ پیش نیاز یا واحد همزمان: ندارد

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری (همراه با ارائه کارآموزی فوق برنامه در قالب ۱۶ ساعت حضور در بخش و درمانگاه روانپزشکی سالمندان)

مقطع : دکتری سالمندشناسی

تعداد جلسات: ۳۲ ساعت نظری

تاریخ شروع و پایان جلسات : ۱۴۰۴/۰۳/۳۰

زمان برگزاری جلسات در هفته : روزهای یکشنبه ساعت ۱۴-۱۶

مکان برگزاری جلسات حضوری : سالن کنفرانس مرکز آموزشی درمانی رازی تبریز

هدف کلی و معرفی واحد درسی :

هدف کلی:

۱. آشنایی با اختلالات روانی شایع در سالمندان

۲. کسب مهارت کافی در ارزیابی و شناسایی اختلالات و مشکلات شایع روانپزشکی سالمندان

۳. کسب مهارت کافی در اداره و بهبود اختلالات و چالشهای روانپزشکی شایع سالمندی

معرفی واحد درسی:

روانپزشکی سالمندی شاخه ای تخصصی از پزشکی است که بر تشخیص، درمان و پیشگیری از اختلالات سلامت روان در سالمندان تمرکز دارد. اهمیت این رشته و آموزش متخصصان مراقبت های بهداشتی با توجه به پیری جمعیت جهانی و چالش های منحصر به فرد سلامت روان که سالمندان با آن مواجه هستند روز به روز افزایش میابد. در زیر دلایل اصلی اهمیت روانپزشکی سالمندی و آموزش در این زمینه آورده شده است:

۱. جمعیت جهان به سرعت در حال پیر شدن است و انتظار می رود تعداد افراد مسن (60 سال به بالا) تا سال 2050 دو برابر شود. این تغییر جمعیت شناختی شیوع مسائل بهداشت روانی مانند زوال عقل، افسردگی و اضطراب را در افراد مسن افزایش می دهد و نیاز به مراقبت های تخصصی دارد.
- افراد مسن اغلب نیازهای بهداشتی پیچیده ای را تجربه می کنند، از جمله بیماری های همراه با شرایط سلامت جسمی و روانی، که نیاز به درک و رویکرد دقیق دارند.

۲. سالمندان با چالش های سلامت روانی متمایز، از جمله غم، تنهایی، زوال شناختی و تأثیر روانی بیماری های مزمن روبرو هستند. این مسائل نیازمند دانش و مهارت های تخصصی برای رسیدگی موثر است.
- شرایطی مانند زوال عقل، افسردگی اواخر عمر و هذیان در این گروه سنی شایع تر است و اغلب متفاوت از جمعیت های جوان است و نیاز به رویکردهای تشخیصی و درمانی مناسب دارد.

۳. سلامت روان به طور قابل توجهی بر کیفیت زندگی در افراد مسن تأثیر می گذارد. مراقبت های روانپزشکی موثر می تواند به مدیریت علائم، بهبود عملکرد و افزایش رفاه کلی کمک کند.
- مداخله و درمان زودهنگام می تواند از بدتر شدن شرایط سلامت روان جلوگیری کرده و بار مراقبین و سیستم های مراقبت بهداشتی را کاهش دهد.

۴. مسائل مربوط به سلامت روان در بزرگسالان مسن اغلب به دلیل انگ، پیری، یا این فرض که علائم بخشی طبیعی از پیری هستند، کمتر تشخیص داده می شوند یا اشتباه تشخیص داده می شوند. آموزش روانپزشکی دوران سالمندی به متخصصان مراقبت های بهداشتی کمک می کند تا این مسائل را به درستی تشخیص دهند و به آنها رسیدگی کنند.

- آموزش در این زمینه باعث درک بهتر عوامل بیولوژیکی، روانی و اجتماعی موثر بر سلامت روان در سالمندان می شود.

۵. افراد مسن اغلب به مراقبت های بین رشته ای شامل روانپزشکان، متخصصان سالمندی، پرستاران، مددکاران اجتماعی و سایر متخصصان مراقبت های بهداشتی نیاز دارند. آموزش روانپزشکی دوران سالمندی، همکاری و رویکردی جامع به مراقبت را تقویت می کند.

- متخصصان را به مهارت هایی مجهز می کند تا سناریوهای مراقبت پیچیده، مانند مدیریت پلی فارماسی یا رسیدگی به نیازهای مراقبین را انجام دهند.

۶. شرایط بهداشت روانی درمان نشده در افراد مسن می تواند منجر به افزایش هزینه های مراقبت های بهداشتی، بستری شدن در بیمارستان و بستری شدن شود. مراقبت روانپزشکی موثر می تواند این هزینه ها را کاهش دهد و تخصیص منابع را بهبود بخشد.

- آموزش متخصصان مراقبت های بهداشتی در این زمینه، نیروی کار قادر به پاسخگویی به تقاضای روبه رشد برای خدمات سلامت روان سالمندان را تضمین می کند.

۷. آموزش روانپزشکی در دوران سالمندی تحقیق در مورد نیازهای منحصر به فرد سلامت روان سالمندان را تشویق می کند که منجر به ابزارهای تشخیصی بهتر، درمان ها و راهبردهای پیشگیرانه می شود.

- همچنین توسعه سیاست ها و شیوه های سازگار با سن را در سیستم های مراقبت های بهداشتی ترویج می کند.

۸. افراد مسن با شرایط سلامت روان اغلب به مراقبان خانواده متکی هستند که ممکن است استرس و فرسودگی شدید را تجربه کنند. متخصصان تحصیل کرده می توانند حمایت و منابعی را برای مراقبین فراهم کنند و نتایج را هم برای بیماران و هم برای خانواده هایشان بهبود بخشند.

۹. افراد مسن ممکن است با چالش های اخلاقی مرتبط با استقلال، رضایت و مراقبت پایان زندگی مواجه شوند. آموزش روانپزشکی دوران سالمندی به متخصصان کمک می کند تا با حساسیت و احترام به حقوق بیماران به این مسائل بپردازند.

اهمیت روانپزشکی سالمندی و آموزش متخصصان مراقبت های بهداشتی در این زمینه در توانایی آن برای رسیدگی به نیازهای بهداشت روانی منحصر به فرد جمعیت سالخورده، بهبود کیفیت زندگی، کاهش انگ و ترویج مراقبت های بین رشته ای نهفته است. از آنجایی که تعداد افراد مسن در حال افزایش است، سرمایه گذاری در این زمینه برای اطمینان از اینکه سیستم های مراقبت های بهداشتی مجهز به ارائه مراقبت دلسوزانه، موثر و جامع به این جمعیت آسیب پذیر هستند، ضروری است.

انتظار می رود فراگیر بعد از گذراندن این دوره بتواند به موارد زیر تسلط کافی داشته باشد:

۱. آشنایی با کلیات روانپزشکی و روانشناسی سالمندان
۲. آشنایی با علایم و نشانه ها در روانپزشکی
۳. کسب مهارت در معاینه و شناسایی علایم و نشانه های اختلالات شایع روانپزشکی در سالمندان
۴. آشنایی با ابزارهای شایع در روانسنجی سالمندان
۵. آشنایی با مفاهیم کلی شناخت و حیطه های شناختی
۶. کسب مهارت در معاینه عصبی - شناختی
۷. آشنایی با ابزارهای مورد استفاده در ارزیابی شناختی سالمندان
۸. آشنایی با مفهوم کلی اختلالات عصبی شناختی و دمانس
۹. آشنایی با انواع شایع علل منجر به دمانس
۱۰. آشنایی با تشخیصهای افتراقی اختلالات عصبی شناختی و دمانس
۱۱. درک پاتوفیزیولوژی بیماریهای منجر اختلالات عصبی شناختی و دمانس
۱۲. آشنایی با علایم اصلی اختلال افسردگی
۱۳. آشنایی با انواع اختلالات افسردگی در سالمندان
۱۴. آشنایی با انواع اختلالات اضطرابی در سالمندان
۱۵. آشنایی با انواع اختلالات سایکوتیک در سالمندان

شیوه ارائه آموزش

۱. سخنرانی همراه با ارائه اسلاید با استفاده از ویدئوپروژکتور
۲. بحث گروهی و تبیین و تحلیل مطالب توسط دانشجویان
۳. انجام عملی تکمیل ابزارها برای سالمند فرضی و نمره دهی ابزار
۴. پرسش و پاسخ
۵. انجام عملی مطالب تدریس شده در ستینگ های تعریف شده
۶. حضور در کلینیک و بخش روانپزشکی سالمندان جمعا به مدت ۱۶ ساعت

شیوه ارزیابی دانشجو

- الف) در طول دوره (کوئیز، تکالیف، امتحان، میان ترم): ۲۰ درصد
- ب) پایان دوره: امتحان کتبی و کار عملی (در کلینیک روانپزشکی): ۴۰ درصد نمره
- ج) حضور موثر در کلاس، بخش روانپزشکی سالمندان و کلینیک روانپزشکی سالمندان: ۴۰ درصد
- تعداد ساعات مجاز غیبت برای این واحد درسی: طبق آئین نامه های آموزشی مصوب
- حداقل نمره قبولی برای این درس: بر اساس کوریکولوم
- تعداد ساعات مجاز غیبت برای این واحد درسی: طبق آئین نامه های آموزشی مصوب

1. Denning, T., & Thomas, A. (Eds.). (2020). *Oxford textbook of old age psychiatry* (3rd ed.). Oxford University Press.
2. Hategan, A., Bourgeois, J. A., & Giroux, C. (Eds.). (2020). *Geriatric psychiatry: A case-based textbook*. Springer.
3. Steffens, D. C., Zdanys, K. F., & Blazer, D. G. (Eds.). (2023). *The American Psychiatric Association Publishing textbook of geriatric psychiatry* (6th ed.). American Psychiatric Association Publishing.
4. Sadock, B. J., Sadock, V. A., & Ruiz, P. (Eds.). (2022). *Kaplan and Sadock's comprehensive textbook of psychiatry* (11th ed.). Wolters Kluwer.

5. قلعه‌بندی، حسن. (۱۴۰۰). *درسنامه روانپزشکی و علوم رفتاری*. (ویراست سوم). انتشارات ارجمند.

فرصت های یادگیری

حضور دانشجویان در بخش وکلینیک روانپزشکی سالمندان مرکز آموزشی درمانی رازی تبریز فرصت مواجهه عملی با مشکلات شایع روانپزشکی سالمندان را فراهم میسازد.

اطلاعات تماس

دکتر رضا تقدی سده

گروه روانپزشکی، مرکز آموزشی و درمانی رازی تبریز

r.naghdi@outlook.com